

שו"ת בהלכה לשולחן שבת

מאת הרב משה חיים חנונו שליט"א

גיליון מס' 68

דיני ומנהגי חודש אדר

קריאת פרשת שקלים

הפרשה הראשונה מארבע פרשיות היא פרשת שקלים, ותיקנו לקרוא אותה בשבת שלפני ר"ח אדר, זכר למצוות מחצית השקל, לפי שבזמן שבית המקדש היה קיים, בא' באדר היו מכריזים בכל ערי ישראל, שכל אחד מבני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה חייב להביא מטבע מחצית השקל בשקל הקודש לבית המקדש, ממועות אלו היו קונים ומקריבים קורבנות תמידים ומוספים, ובכך הייתה שותפות שווה לכולם בכל קורבנות השנה. מתרומה חדשה זו החלו להשתמש מיד בחודש ניסן לכך הקדימו את ההכרזה על השקלים באדר הסמוך לניסן, כדי שיביאו עם ישראל את שקליהם במשך כל חודש אדר¹, ומיד בחודש ניסן יתחילו להקריב מהתרומה החדשה.

אף שאין לנו עתה בית המקדש, מכל מקום "ונשלמה פרים שפתינו" בקריאת פרשת כי תשא שבה מוזכר עניין השקלים².

עוד אמרו חז"ל גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, כמו שנאמר "ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושה המלאכה"³, לכן הקדים שקליהם לשקליו, ולכן גם אנו מקדימים וקוראים פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר⁴.

אומרים שני קדישים, אחד בסיום הקריאה בספר הראשון¹³, והשני בסיום הקריאה בספר השני¹⁴, וביניהם שמוציאים בו שלושה ספרי תורה, אין אומרים קדיש אחר הספר הראשון לפי שעדיין לא הושלמו מנין העולים של חובת היום¹⁵. את הקדישים אומרים אחר סיום הקריאה בספר השני והשלישי. מכל מקום, אם עלו שבעה עולים לספר הראשון, אומרים גם אחריו חצי קדיש¹⁶. הכלל בזה כל שהושלמו מנין העולים של חובת היום והוא ספר בפני עצמו, אומרים אחריו חצי קדיש, אך אם לא הושלמו מנין העולים, או שאינו ספר בפני עצמו, לא אומרים קדיש¹⁷.

מנהג בני אשכנז: בכל אופן אומרים רק קדיש אחד והוא לפני קריאת המפטיר. ביום שמוציאים ב' ספרי תורה לאחר שסיימו לקרוא בספר הראשון כפי חובת היום, מניחים את הספר השני על הבימה ואומרים חצי קדיש, כדי שיעלה הקדיש על שניהם, ולאחר מכן מגביהים את הספר הראשון, ובסיום גלילתו קוראים בספר השני, וכשיש ג' ספרי תורה כשסיימו לקרוא בראשון מניחים את השני על הבימה ואין אומרים קדיש, מגביהים את הספר הראשון וגוללים אותו, ואחר קריאת הספר השני מניחים את הספר השלישי על הבימה ואומרים חצי קדיש על שני ספרי תורה האחרונים¹⁸, לאחר מכן מגביהים את הספר השני ולאחר סיום גלילתו קוראים בספר השלישי¹⁹.

בספר השני פרשת שקלים, במקום קריאת ראש חודש, איזה הפטרה יפטירו?

אם טעו הציבור וקראו בספר המכוון לפרשת שקלים, והעולה בירך לפניו והתחיל לקרות, יסיים בפרשת שקלים, ואחר כך יקראו בספר שלישי קריאה של ראש חודש, ויפטירו בשל ראש חודש 'השמים כסאי', מאחר שבקריאת התורה סיים מעניין של שבת ור"ח. הדין כן גם בראש חודש ניסן שחל בשבת והקדימו פרשת 'החודש' לפרשת 'ראש חודש'¹¹.

כמו כן, אם גילו את הטעות מיד לאחר שברך העולה קודם שיתחיל בעל הקורא בקריאה, ימשיכו בקריאה וינהגו כנ"ל ולא יעברו לקריאה של ראש חודש. אולם אם בשעת הברכה הייתה דעתו של העולה על קריאת ראש חודש, אלא שהתבלבלו בספר וברך בטעות על ספר של 'שקלים', באופן זה יסגרו את הספר ויקראו מיד בספר של בפרשת ר"ח, ולאחר מכן יקראו פרשת שקלים, עם ההפטרה השייכת לפרשת שקלים¹².

מהו סדר הקדישים כשמוציאים שנים או שלושה ספרים?

כשמוציאים שניים או שלושה ספרי תורה נחלקו הפוסקים במניין הקדישים שאומרים אחר סיום הקריאה.

מנהג בני ספרד: ביום שמוציאים שני ספרי תורה

השנה שראש חודש אדר חל בשבת, מתי קוראים פרשת שקלים?

בשנה בה ר"ח אדר חל להיות בשבת⁵ קוראים את פרשת שקלים בשבת זו ומוציאים שלושה ספרים, בספר הראשון - קוראים ששה עולים ב'פרשת השבוע', בספר השני - עולה השביעי ל'קריאת ראש חודש', ובספר השלישי - קורא המפטיר בפרשת 'שקלים', ומפטירים 'ויכרות יהודע', כי שם נזכר עניין הנדבות לבדק הבית. הטעם שאין מפטירים מעניין ראש חודש אף שהוא תדיר יותר מקריאת 'שקלים', משום שיש לקרוא בהפטרה מעניין הקריאה האחרונה הסמוכה להפטרה והיא 'פרשת שקלים'⁶.

האם יש דין להוסיף בסוף קריאת ההפטרה פסוק ראשון ואחרון של הפטרת ר"ח?

מנהג בני ספרד כשחל שבת פרשת 'שקלים' או 'החודש' בראש חודש, להוסיף בסוף ההפטרה פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'השמים כסאי'⁷ שהיא הפטרת ר"ח, וכשחל ר"ח ביום ראשון מוסיפים פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'מחר חודש'⁸, שזאת הפטרה שקוראים כשר"ח חל ביום ראשון⁹.

אולם מנהג בני אשכנז אינו כן, משום שאין מדלגין מנביא לנביא¹⁰.

טעו הציבור בבית הכנסת והתחילו לקרוא

כאמור לעיל, בזמן שבית המקדש היה קיים, באחד באדר היו מכריזים בכל ערי ישראל, שכל אחד מבני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה חייב להביא מטבע "מחצית השקל בשקל הקודש" לבית המקדש, ממועות אלו היו קונים ומקריבים קורבנות תמידים ומוספים, ובכך הייתה שותפות שווה לעשיר ולעני בכל קורבנות השנה. וכן נוהגים בכל תפוצות ישראל ליתן בחודש אדר כסף לצדקה, זכר למחצית השקל שהיו נותנים בזמן שבית המקדש היה קיים²⁰.

מי שלא נזהר ואמר "מועות אלו למחצית השקל", בדיעבד לא נאסר הכסף, כיון שבוודאי לא הייתה כוונתו להקדיש את המעות, אלא על דעת המנהג

"זכר למחצית השקל", כיון שאם יאמר מעות אלו הן "מחצית השקל", נמצא שהן הקדש, והקדש נאסר בהנאה ולא יוכל לתנם לעניים²¹, מכל מקום

איך צריך לומר "מחצית השקל" או "זכר למחצית השקל"? כשנותנים מעות מחצית השקל, יש להזהר לומר

1 דרשו חז"ל מהפסוק "זאת עולת חודש בחדשו לחודש השנה" מייחוד המילה לחודש, שיש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידים ומוספים מתרומה חדשה ודרשו חז"ל שזה חודש ניסן.
2 משנ"ב סימן תרפה ס"ק ב'.
3 אסתר פרק ג' פסוק ט'.
4 תלמוד ירושלמי פ"ק דמגילה הלכה ה'.
5 הכוונה על היום השני של ר"ח שהוא אחד באדר, שהרי היום הראשון לא יכול לחול בשבת, כמבואר בשו"ע סימן תרפה סעיף ו', שהימים שראוי לקבוע בהם ר"ח אדר דהיינו היום השני של ר"ח הם ובדו'.
6 שו"ע סימן תרפה סעיף א', ומשנ"ב שם ס"ק ג'.
7 שו"ע פרק טו פסוק א'.
8 שמואל א' פרק ב' פסוק יח.
9 שו"ע סימן קמד סעיף ב', וסימן תכה סעיף ב'.
10 רמ"א סימן תכה שם ומשנ"ב שם ס"ק יב, וסימן קמד ס"ק יב, ובסימן תרפד שעה"צ אות ה'.
11 משנ"ב סימן תרפה ס"ק ה', כה"ח אות יד.
12 משנ"ב סימן ק"מ סעיף ג', בה"ל שם ד"ה הזכירייהו.
13 כיון שהושלמו בו מניין שבעה עולים כחובת היום.
14 אך כל זה דווקא אם הושלמו מניין העולים בספר הראשון.
15 שהרי עלו בו רק ששה עולים.
16 מאמר מורכי"כ סימן רפב ס"ק ז', חזו"ע פורים עמוד יט.
17 הב"י סימן רפב סעיף ד', כה"ח סימן קמו ס"ק מד- מה, חזו"ע שם, אור לציון עמוד רצח.
18 ואין צורך להניח גם את הספר הראשון, כיון שקראו בו ודאי שהקדיש גם עליו, כפי שביאר הלבוש סימן תרפד ס"ג.
19 רמ"א סימן רפב סעיף ד', משנ"ב שם ס"ק כה, ובסימן קמו ס"ק כז, ובסימן תרפה ס"ק ג'.
20 כמו שנתבאר בטעם קריאת פרשת שקלים, רמ"א סימן תרפד סעיף א', כה"ח שם ס"ק יט.
21 שו"ת הגאונים (תשובות גאון) מורח ומעבר סימן מ).

ליתן לעניים לשם צדקה²².

מה הסכום כסף שיש לתת כדי לקיים מנהג "זכר למחצית השקל"?

למנהג בני ספרד: שיעור זכר למחצית השקל הוא כמחיר שווי מחצית השקל שהייתה בזמן המקדש²³, השווה לתשע גרם כסף טהור לפי מחיר הכסף הגולמי מידי שנה²⁴, ויש להוסיף גם את המע"מ כיון שלא ניתן לקנות כסף מזוקק ללא מע"מ הרי שזה שוויו האמיתי²⁵. מי שמצבו הכלכלי לא מאפשר לו לתת סכום זה עבורו ועבור משפחתו יכול לקיים את המנהג במטבע של חצי שקל ויצא ידי חובתו²⁶.

מנהג בני אשכנז: לתת מטבע חצי שקל המקובל בכל מקום, כיון שמנהג זה הוא רק לזכר מחצית השקל, וכיון שכתוב בפרשת מחצית השקל שלוש פעמים "תרומת ה'", לכן נהגו לתת שלוש חצי

מטבעות²⁷. בארץ ישראל הכוונה למטבעות של חצי שקל, ובמדינות חו"ל לפי החצי מטבע הנהוג באותו מקום²⁸, ויש להקפיד שיהיה שווה פרוטה בכל מטבע²⁹.

יש שכתבו שאף בני ספרד טוב שינהגו ליתן בתוך הסכום הנ"ל ג' חצאי מטבע³⁰.

מי הם החייבים בנתינת 'זכר למחצית השקל'?

נחלקו הפוסקים האם חיוב נתינת זכר למחצית השקל הוא רק מגיל עשרים שנה ומעלה, או שהחיוב הוא כבר מגיל שלוש עשרה³¹, הכרעת הפוסקים לחייב כבר מגיל מצוות³².

מכל מקום, המנהג ליתן עבור כל בני המשפחה הבנים והבנות, גם עבור עובר במעי אימו³³, אולם אם אין ידו משגת כל כך, יתן סכום השווה לתשע גרם כסף טהור עבורו ועבור בניו מעל גיל מצוות, ועל אשתו ובנותיו, ובניו פחות מגיל מצוות, יתן סכום מועט כפי יכולתו, ואם קשה לו יכול ליתן

קריאת פרשת זכור

גם עבור עצמו מטבע חצי שקל³⁴. מי שנהג לתת מחצית השקל עבור בניו הקטנים אינו רשאי לפסוק ממנהגו³⁵, אולם עבור אשתו ובנותיו נחלקו הפוסקים אם רשאי להפסיק או שנחשב כנדרי צדקה³⁶.

מתי יש לתת את 'זכר למחצית השקל'?

יש שכתבו לתת מעות אלו לפני שבת זכור³⁷. אולם המנהג הוא לתת את הכסף סמוך לתפילת מנחה ביום תענית אסתר, כדי שהצדקה תהיה יחד עם התענית³⁸, ויש שכתבו ליתן קודם תפילת ערבית של ליל פורים³⁹.

למי תורמים את כסף 'זכר למחצית השקל'?

המעות שהם זכר למחצית השקל צריכים להינתן לעניים, ומעלה משובחת היא לתת את המעות לתלמידי חכמים עניים, או למוסדות תורה, שזכות לימוד התורה מועיל לכפרת עוונות⁴⁰.

תיקנו חכמים לקרוא בשבת שלפני פורים את פרשת זכור, שעוסקת בזכירת מעשה עמלק⁴¹ ומפטירים בהפטרות "פקדתי את אשר עשה לך עמלק"⁴². שלוש מצוות ביחס למחיית עמלק מוזכרות בפרשה זו: למחות זרעו של עמלק, לזכור מה שעשה עמלק, שלא לשכוח מעשיו הרעים ואריבתו בדרך⁴³. בחז"ל מובא כי קריאה זו נבחרה ל'שבת זכור', משום שבכך אנחנו מקדימים זכירה לעשייה. שכידוע, המן בן המדתא האגגי היה צאצא של אגג מלך עמלק, ותליתו של המן ועשרת בניו הגשימה את הציווי של "מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים", לפיכך אנו מקדימים מצות 'זכירה' למצוות 'מחיית עמלק'. הגמרא במסכת מגילה (יח.) אומרת שצריך לזכור באמירה בפה, ולא די בזכירה בלב. לכן, בקריאת פרשת זכור אנו מקיימים מצוות עשה מן התורה של זכירת מעשה עמלק.

הרבה אחרונים דחו סברא זו וכתבו שלא יוצאים בה ידי חובה שהרי בפרשה זו לא מוזכר עניין זכירת ומחיית עמלק⁴⁵. לכן מי שנאנס ואינו יכול לבוא ולשמוע קריאת פרשת זכור בשבת זו, יכוון לצאת ידי חובתו בפרשת 'כי תצא' כשקוראים בה פרשת זכור, ויאמר לבעל קורא שיכוון להוציא ידי חובה, ונכון שמי שאינו יכול להגיע לבית הכנסת יקרא על כל פנים את פרשת זכור מתוך החומש⁴⁶.

האם אפשר להביא ספר תורה לשמיעת ארבע פרשיות עבור חולה בביתו?

נחלקו הפוסקים אם מותר להוציא ספר תורה מבית הכנסת⁴⁷ כדי להביאו לבית החולה⁴⁸, ומכל מקום בפרשת 'זכור' ו'פרה' שיש דעות שחיוב קריאתם מן התורה כתבו הפוסקים להקל להוציא ספר תורה עבורם, וזאת רק בתנאי שקוראים לחולה במניין עשרה⁴⁹.

לגבי הברכה על הקריאה, נחלקו הפוסקים האם יכולים לברך ברכות התורה כשקוראים רק פרשת זכור, יש שכתבו שמברכים⁵⁰, ויש שכתבו שאפשר לברך רק כשיש רוב מנין שעדיין לא יצאו ידי חובה⁵¹.

פרשת זכור, כיון שמצות 'זכירת עמלק' נסמכה בתורה למצוות 'מחיית עמלק', ומי שלא חייב ב'מחיית עמלק' אינו חייב ב'זכירת עמלק', ומאחר ונשים אינם יוצאות למלחמה ואינם בכלל החיוב ל'מחיית עמלק', לפיכך אינם חייבות בזכירה⁴⁴. ומאחר והדבר שנוי במחלוקת, ראוי ונכון שנשים היכולות לבוא לבית הכנסת לשמוע קריאת פרשת זכור, יעשו כן כדי לצאת לדעת כל הפוסקים. אולם, אם אינה יכולה להגיע לבית הכנסת, אינה חייבת ויכולה להקל ולסמוך על דעות הפוסקים⁴⁸.

אשה הרוצה לשמוע קריאת פרשת זכור, לכתחילה תשמע יחד עם הציבור בבית הכנסת. אולם, אם איחרה ולא שמעה יחד עם הציבור, אפשר לקרוא עבורה לאחר התפילה או במנחה כשהספר בתוך ההיכל, ולא יוצאו את הספר לתיבה⁴⁹, כמו כן, לא יברכו על קריאה זו.

חולה שנאנס ולא שמע קריאת פרשת זכור, האם יש דרך להשלים אותה?

יש שכתבו שיוצאים ידי חובה בשעת הדחק בקריאת 'ויבוא עמלק' שקוראים בתורה ביום הפורים, שהרי גם בזה זכר מעשה עמלק⁵⁰, אולם

על מה צריך להקפיד כששומעים קריאת פרשת זכור?

קריאת התורה בציבור בשבתות ובשאר ימות השנה היא תקנת חכמים. אולם, קריאת פרשת זכור לדעת פוסקים רבים היא מצוה מן התורה⁴⁴, לפיכך יש להקפיד בשמיעתה יותר מבשאר שבתות השנה: א. יקפידו לקרוא מס'ת המוגה והמהודר ביותר שיש בבית הכנסת. ב. יש להקפיד לשמוע מבעל קורא המדקדק בלשונו בביטוי, הברת המילים והטעמים. ג. כיון שמצוות צריכות כוונה יכווין בעל הקורא להוציא את השומעים ידי חובתם, כמו כן, השומעים יכוונו לצאת⁴⁵.

אם נשים חייבות בשמיעת פרשת זכור?

פרשת זכור נקראת בזמן קבוע (שבת לפני פורים) והכלל בידנו שנשים פטורות ממצוות התלויות בזמן. מכל מקום, יש פוסקים שסוברים שכיון שהתורה לא קבעה זמן מוגדר למצוות זכירת עמלק ויש לעשותה בכל יום ובכל שעה, אלא שחכמים הם אלו שהסמיכו אותה לפורים, לפיכך אין זה בכלל מצוות שהזמן גרמא, ולפיכך גם הנשים חייבות בשמיעת פרשת זכור⁴⁶. ומאידך, יש פוסקים שסוברים שנשים פטורות משמיעת

22 ש"ת מהרש"ם ח"ב סימן עד, שהרי זה הקדש בטעות, חז"ר עמוד קא, אור לציון עמוד ש, והוסיף שהחושש שאם הכסף הוקדש, יכול לחללו על שווה פרוטה ולאבדה, וכך מותר להכסף בהנאה.
23 מחצית השקל של תורה הוא ב' דינרים, והדינר הוא שיעור מיתקאל דהיינו דרהם וצ"ח, נמצא שב' דינרים הם שלושה דרהם, והמנהג שכל דרהם הוא שלושה גרם.
24 ש"ת בית דוד י"ד סימן ק"ח, כה"ח אות כ', חז"ר עמוד קכ, אור לציון עמוד דש.
25 הליכות מועד פרק י"ג סימן כ"ח, כה"ח אות כ', חז"ר עמוד קכ, אור לציון עמוד דש.
26 כה"ח סי"ק כ' וסי"ק כג', בשם המטה יהודה והגרא"א, חז"ר עמוד קד.
27 ויש שכתבו ללפסק בזה שהרי ב' התרומות הנוספות אחת תרומת אבות תרומת האדנים, ואחת תרומת המשכן, וזה לא היה מחצית השקל, אלא איש מה שגדבו ליברו, ולא נהגו אף בזמן הבית רק בשנה שעשעה המשכן, וא"כ מה הטעם לעשות להם זכר, מטה יהודה, הגרא"א בספר מעשה רב אות רל"ג, כה"ח סימן תרצ"ד סי"ק כג.
28 רמ"א סימן תרצ"ד ס"א, בה"ח ד"ה ויש ליתן, צ"ח אילעור ח"ג סימן ע"ב.
29 אורחות רבני ח"ג עמוד נא, אור לציון עמוד דש.
30 מועד לכל חי סימן לא אות נא, חז"ר עמוד קג.
31 שורש מחלוקתם נובעת ממחלוקת הראשונים האם במחצית השקל של תורה נער פחות מגיל עשרים ומעל גיל מצוות חייב או פטור, החינוך מצווה קה, והברטנורא במסכת שקלים פ"א משנה ג', החוקני, והשער אפרים, ועוד סוברים שפטור, שהרי כתוב מן עשרים שנה ומעלה, אולם הרמב"ם פ"א מהלכות שקלים ה"ו, והרמב"ן על התורה, והתוספות י"ט, כתבו שחייב, ומה שאמר בתורה מגיל עשרים אינו אלא לתרומת האדנים, ולא לתרומת הקרבנות.
32 משנ"ב סימן תרצ"ד סי"ק ה', כה"ח סי"ק כו, אור לציון עמוד דש, ובחז"ר עמוד קד כתב שטוב להחמיר.
33 כף החיים שם סי"ק כ, חז"ר עמוד קד-קה.
34 משנ"ב שם, כה"ח שם, אור לציון שם, חז"ר עמוד קה.
35 משנ"ב שם, כה"ח סי"ק כה.
36 האור לציון עמוד ש, והגר"ש אלישיב אשרי איש ח"ג פמ"ב אות ג' פסק להחמיר.
37 מסכת סופרים פרק כ"ה הלכה ד.
38 רמ"א שם בשם מהר"ל, כף החיים שם סי"ק כה.
39 הגר"ש ז"א איתרוב הליכות שלמה פורים פ"ח סי"ט, הגר"ש אלישיב ח"ג פמ"ב אות ב'.
40 מסכת סופרים שם. ואחרונים.

41 דברים כה, יז-יט.
42 שמואל א' פרק טו פסוק ב'.
43 הקדמת הרמב"ם להלכות מלכים.
44 שו"ע סימן תקמו סעיף ב. וסימן תרפה סעיף ו.
45 שו"ע סימן ס' סעיף ד.
46 מהר"ל ד"סין (ק"א אות קב), ובשו"ת שבט הלוי ח"ג סימן סה אות ב' כתב שכיון שהנשים אינן נזהרות לזכור מעשה עמלק, יש להם חיוב לשמוע פרשת זכור לא מחיוב הקריאה אלא מצד הזכירה.
47 עיין ספר החינוך מצווה תרג, ש"ת אבני נזר אות"ח סימן תקט, ש"ת תורה לשמה סימן קפז, חז"ר א טעמא דקרא עמוד רלו.
48 ש"ת מנחת יצחק שם, הגר"מ פינשטיין הליכות בת ישראל עמוד רצו, הליכות שלמה עמוד שכג הערה ו', חז"ר פורים עמוד ט'.
49 יש שכתבו שצריך להקפיד שיהיה עשרה אנשים, משום שקריאת זכור צריכה להיות בעשרה מדאורייתא, כמבואר בשו"ע בסיומן קמו סעיף ב', ונשים אינן מצטרפות לעשרה, ש"ת מנחת יצחק חלק ט סימן סח, הגר"ש אלישיב הליכות בת ישראל עמוד רצו, אולם במשנ"ב סימן תרפה ס"ק ה', פקפק שאין מקור לזה שחובה לקרוא במניין מן התורה.
50 מנ"א, פמ"ג משנ"ב סי"ק ב', הובא במשנ"ב סימן תרפה ס"ק טו, כה"ח סי"ק כה, אור לציון עמוד שא.
51 ערוך השולחן סימן תרפה סעיף ה', משנ"ב שם.
52 ש"ת הר צבי ח"א סימן נח, כה"ח סימן תרפה ס"ק לה, חז"ר עמוד ו'.
53 במקום שיש עירוב.
54 שו"ע סימן קלה סעיף יד, ומשנ"ב שם סי"ק מו.
55 הגר"ח קניבסקי אשרי ישראל בסוף הספר תשובה שצג, ובלא מניין אין יוצאים ידי חובה מדרבנן, ולדעת חלק מן הפוסקים אף לא מן התורה, משנ"ב סימן תרפה ס"ק טו, עשה"צ שם סי"ק ה'.
56 הגר"ש וואנר תשובות והנהגות ח"ג סימן רכא, צ"ח אילעור ח"ט סימן כא.
57 הגר"ש אלישיב (שערי ימי הפורים שער ב' פ"ה אות יב), הגר"ח קניבסקי (אשרי ישראל בסוף הספר תשובה שצד), הגר"ג קרליץ (אגרת הפורים שם הערה יג), אולם דעת הגר"מ פינשטיין (שמועות משה סימן תרפה אות ב') שאין להוציא את אף עשרה או לכל הפחות רוב מנין שלא שמעו.